

Розглянуто та ухвалено
на засіданні педагогічної ради
Протокол №1 від 30.08.2024
Затверджено наказом №76 від 30.08.2024

ПОЛОЖЕННЯ ПРО ЗАПОБІГАННЯ, ПРОТИДІЮ І ПОРЯДОК ЗАХИСТУ ВІД РІЗНИХ ФОРМ НАСИЛЬСТВА ТА ЖОРСТОКОГО ПОВОДЖЕННЯ

в комунальному закладі «Ліцей №11»

Кам'янської міської ради

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Основними ідеями сучасної освіти є ідеї забезпечення прав, свобод та інтересів дітей та підлітків. Суспільний запит спрямований на школу, яка є не тільки місцем, де дітей навчають, а, насамперед, простором для їх повноцінного розвитку, осередком успішних, креативних і щасливих людей.

Дане Положення регулює питання організації **захисту дітей від різних форм насильства та жорстокого поводження у Комунальному закладі «Ліцей №11» Кам'янської міської ради** та спрямоване на навчання дітей і дорослих безпечній взаємодії в освітньому просторі, а також захист усіх учасників освітнього процесу від будь-яких форм насильства та жорстокого поводження з боку однолітків і дорослих (батьків або осіб, що їх замінюють, опікунів, працівників закладу). Ми прагнемо створити в закладі атмосферу фізичного комфорту, сприятливого соціального та психологічного клімату, підтримувати особистість, яка розвивається, вчасно реагувати на її потреби та з повагою ставиться до її особливостей.

Головним правилом для всіх дій працівників закладу є необхідність діяти в найкращих інтересах дитини. Кожний працівник повинен ставитися до дітей з повагою та враховувати їхні потреби. Використання працівником будь-якої форми насильства проти дитини є неприйнятним.

Працівники закладу освіти повинні діяти відповідно до чинного законодавства України та у межах своїх повноважень, керуючись засадами законності, взаєморозуміння, взаємоповаги, дружньої атмосфери, пріоритету прав людини, толерантності, постійного розвитку, активної життєвої позиції, здорового способу життя, людяності, порядності, поваги до приватного життя, миру тощо.

Положення розроблено на основі Законів України «Про освіту», «Про запобігання та протидію домашньому насильству», «Про охорону дитинства», «Про оздоровлення та відпочинок дітей», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)», постанов Кабінету Міністрів України від 22.08.2018 № 658 «Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статті»; від 01.06.2020 № 585 «Про забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах», від 28.07.2021 № 775 «Про внесення змін до Порядку забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі дітей, які постраждали від жорстокого поводження», наказів Міністерства освіти та науки України від 02.10.2018 № 1047 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо виявлення, реагування на випадки домашнього насильства і взаємодії педагогічних працівників із іншими органами та службами»; від 28.12.2019 № 1646 «Про деякі питання реагування на випадки булінгу (цькування) та застосування заходів виховного впливу в закладах освіти» зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 03.02.2020 за № 111/34394 Міністерства соціальної політики України, Міністерства внутрішніх справ України від 13.02.2019 № 369/180

(zareestrovaniy v Ministerstvi yustitsii Ukraini 02.04.2019 № 333/33304) «Pro zatverdzhennya Porядku provedennya oцiнки rizikiv vchinennya domashnyogo nasильstva», Zakonu Ukraini «Pro vnesennya zmiн do deyakih zakoniv Ukraini shcho do zapobigannya nasильstvu ta unemozhlivlennya zhorstokogo povedzhennya z diťmy» vid 06.06.2024 №3792-IX.

Розділ I

1.1. ВИЗНАЧЕННЯ ТЕРМІНІВ

1. Працівник навчального закладу – особа, яка працює в навчальному закладі згідно з трудовою угодою або за контрактом.

2. Дитина – особа віком до 18 років (повноліття), якщо згідно з законом, застосовуваним до неї, вона не набуває прав повнолітньої раніше.

3. Дитинство - період розвитку людини до досягнення повноліття.

4. Особа, уповноважена представляти дитину, тобто законний представник – це батьки або усиновлювачі дітей. Особи, позбавлені батьківських прав перестають бути законними представниками дітей. Прийомні батьки як і батьки-вихователі є законними представниками прийомних дітей і діють без спеціальних на те повноважень як опікуни або піклувальники. У разі відсутності в дитини батьків (усиновлювачів) їхніми законними представниками можуть бути й опікуни (малолітніх дітей) та піклувальники (неповнолітніх дітей).

5. Дозвіл батьків (опікунів) означає дозвіл, наданий хоча б одним з законних представників дитини. Проте якщо між батьками дитини немає згоди, їм має бути повідомлено, що питання повинно бути вирішено в родині або в суді.

6. Жорстоке поводження з дитиною - будь-які форми фізичного, психологічного, сексуального або економічного насильства над дитиною, зокрема домашнього насильства, а також будь-які незаконні угоди стосовно дитини, зокрема вербування, переміщення, переховування, передача або одержання дитини, вчинені з метою експлуатації, з використанням обману, шантажу чи уразливого стану дитини.

6.1. Види насильства :

- **економічне насильство** - форма домашнього насильства, що включає умисне позбавлення житла, їжі, одягу, іншого майна, коштів чи документів або можливості користуватися ними, залишення без догляду чи піклування, перешкоджання в отриманні необхідних послуг з лікування чи реабілітації, заборону працювати, примушування до праці, заборону навчатися та інші правопорушення економічного характеру;

- **психологічне насильство** - форма домашнього насильства, що включає словесні образи, погрози, у тому числі щодо третіх осіб, приниження, переслідування, залякування, інші діяння, спрямовані на обмеження волевиявлення особи, контроль у репродуктивній сфері, якщо такі дії або бездіяльність викликали у постраждалої особи побоювання за свою безпеку чи безпеку третіх осіб, спричинили емоційну невпевненість, нездатність захистити себе або завдали шкоди психічному здоров'ю особи;

- **сексуальне насильство** - форма домашнього насильства, що включає будь-які діяння сексуального характеру, вчинені стосовно повнолітньої особи без її згоди або стосовно дитини незалежно від її згоди, або в присутності дитини, примушування до акту сексуального характеру з

третьою особою, а також інші правопорушення проти статевої свободи чи статевої недоторканості особи, у тому числі вчинені стосовно дитини або в її присутності;

- **фізичне насильство** - форма домашнього насильства, що включає ляпаси, стусани, штовхання, щипання, шмагання, кусання, а також незаконне позбавлення волі, нанесення побоїв, мордування, заподіяння тілесних ушкоджень різного ступеня тяжкості, залишення в небезпеці, ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані, заподіяння смерті, вчинення інших правопорушень насильницького характеру.

7. Забезпечення найкращих інтересів дитини - дії та рішення, що спрямовані на задоволення індивідуальних потреб дитини відповідно до її віку, статі, стану здоров'я, особливостей розвитку, життєвого досвіду, родинної, культурної та етнічної належності та враховують думку дитини, якщо вона досягла такого віку і рівня розвитку, що може її висловити.

8. Дитина, яка перебуває у складних життєвих обставинах, - дитина, яка потрапила в умови, що негативно впливають на її життя, стан здоров'я та розвиток у зв'язку з інвалідністю, тяжкою хворобою, безпритульністю, перебуванням у конфлікті із законом, залученням до найгірших форм дитячої праці, залежністю від психотропних речовин та інших видів залежності, жорстоким поведінням, зокрема домашнім насильством, ухилянням батьків, осіб, які їх замінюють, від виконання своїх обов'язків, обставинами стихійного лиха, техногенних аварій, катастроф, воєнних дій чи збройних конфліктів тощо, що встановлено за результатами оцінки потреб дитини.

9. Особа, відповідальна за Інтернет, – працівник навчального закладу, призначений його керівником для контролю за користуванням дітьми мережею Інтернет на території школи та їх безпеку під час такого користування.

10. Особисті дані дитини – будь-яка інформація, за допомогою якої можна ідентифікувати дитину.

11. Безпечне освітнє середовище – сукупність умов у закладі освіти, що унеможливають заподіяння учасникам освітнього процесу фізичної, майнової та/або моральної шкоди, зокрема внаслідок недотримання вимог санітарних, протипожежних та/або будівельних норм і правил, законодавства щодо кібербезпеки, захисту персональних даних, безпечності та якості харчових продуктів та/або надання неякісних послуг з харчування, шляхом фізичного та/або психологічного насильства, експлуатації, дискримінації за будь-якою ознакою, приниження честі, гідності, ділової репутації (зокрема шляхом булінгу (цькування), поширення неправдивих відомостей тощо), пропаганди та/або агітації, у тому числі з використанням кіберпростору, а також унеможливають вживання на території та в приміщеннях закладу освіти алкогольних напоїв, тютюнових виробів, наркотичних засобів, психотропних речовин.

12. Сторони безпечного освітнього середовища – це всі учасники освітнього процесу у навчальному закладі, та особи, які забезпечують функціонування такого навчального закладу.

13. Булінг (цькування) - психологічне, фізичне, економічне чи сексуальне насильство, тобто будь-яке умисне діяння (дія або бездіяльність), у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, яке систематично вчиняється особою стосовно дитини, з якою вони є учасниками одного колективу, або дитиною стосовно іншого учасника одного колективу та яке порушує права, свободи, законні інтереси потерпілої особи та/або перешкоджає виконанню нею визначених законодавством обов'язків.

13.1. Види булінгу (цькування):

- **фізичне насильство** (тілесні ушкодження, які завдають болю, призводять до порушень психічного та фізичного здоров'я, чи навіть смерті; це штовхання і смикання; удари, стусани, побиття; знущання, викручування рук; жбурляння предметів; спроби задушити);
- **психологічне насильство** (тиск на психіку іншої людини, який проявляється у нанесенні словесних образ, погроз, залякуванні, переслідуванні);
- **економічне** (крадіжки, пошкодження чи знищення одягу та інших особистих речей, вимагання грошей);
- **сексуальне** (у випадках булінгу: принизливі погляди, жести, образливі рухи тіла, прізвиська та образи сексуального характеру, зйомки у переодягальнях, поширення образливих чуток, сексуальні погрози, жарти);
- **кібербулінг** (приниження за допомогою мобільних телефонів, Інтернету, інших електронних пристроїв).

14. Кібербулінг — систематичне цькування та вчинення насильства за допомогою засобів електронної комунікації.

15. Сталкінг (переслідування)— це залучення до небажаного спілкування чи навмисне інформування людини про те, що за нею ведеться нагляд, щоб викликати страх за свою безпеку.

16. Секстинг - це добровільний обмін між дітьми власними фото-, відео- та текстовими матеріалами інтимного характеру, із застосуванням сучасних засобів зв'язку.

17. Сексторшен – це налагодження незнайомцями довірливих стосунків в інтернеті з дитиною з метою отримання приватних матеріалів, інтимних фото чи/або відео, шантажування ними та вимагання грошей чи додаткових матеріалів.

18. Онлайн-грумінг — це побудова дорослим/ групою дорослих осіб довірливих стосунків з дитиною (підлітком) з метою сексуального насильства онлайн чи у реальному житті.

19. Продукція порнографічного характеру – будь-які матеріальні об'єкти, предмети, друкована, аудіо-, відеопродукція, в тому числі реклама, повідомлення та матеріали, продукція засобів масової інформації, електронних засобів масової інформації, змістом яких є детальне зображення анатомічних чи фізіологічних деталей сексуальних дій чи які містять інформацію порнографічного характеру.

20. Програма для дитини або іншої особи, яка вчинила булінг (цькування), - комплекс заходів, що формується на основі результатів оцінки ризиків та спрямований на зміну насильницької поведінки особи, яка вчинила булінг (цькування), формування у неї нової, неагресивної психологічної моделі поведінки у приватних стосунках, відповідального ставлення до своїх вчинків та їх наслідків.

21. Програма для дитини або іншої особи, яка постраждала від булінгу (цькування) або стала його свідком, - комплекс заходів, спрямованих на позбавлення емоційної залежності, невпевненості у собі та формування у особи, яка постраждала від булінгу (цькування) або стала його свідком, здатності відстоювати власну гідність, захищати свої права у приватних стосунках.

22. Колектив - група з двох або більше осіб, які об'єднані (організовані) відповідно до законодавства з метою здобуття освіти, тренування, творчості, оздоровлення, відпочинку, лікування тощо та не перебувають між собою у трудових відносинах.

23. Батьківські зустрічі (збори) - це форма організації спільної діяльності батьків, учителів, практичного психолога та соціального педагога, яка передбачає їх спілкування з метою обговорення актуальних питань навчання і виховання, ухвалення рішень.

24. Консультації з батьками - форма роботи з батьками, яка передбачає надання фахівцями психологічної служби допомоги батькам із різних проблем родинного виховання.

25. Педагогічний консиліум - форма спілкування учнів, учителів, фахівців психологічної служби навчального закладу та батьків, метою якої є цілісне, різнобічне вивчення особистості учня, вироблення єдиної педагогічної позиції; визначення головних напрямів удосконалення виховного процесу зусиллями вчителів, батьків, самого учня; тренінги спілкування, методики оволодіння аутотренінгом.

1.2. ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ЩОДО ЗАХИСТУ ВІД РІЗНИХ ФОРМ НАСИЛЬСТВА ТА ЖОРСТОКОГО ПОВОДЖЕННЯ:

- здійснення аналізу ситуації у закладі освіти (фізичного та емоційно-психологічного середовища);
- вироблення офіційної позиції закладу освіти щодо усіх форм насильства та інформування про неї всіх учасників освітнього процесу;
- розроблення правил поведінки для всіх учасників освітнього процесу –учнів, батьків, вчителів та інформування про них;
- визначення обов'язків та відповідальності учасників освітнього процесу щодо створення та дотримання безпечної поведінки в закладі освіти;
- проведення інструктажів всім працівникам закладу освіти;
- обов'язкове інформування відповідних органів про випадки, або

підозри щодо форм насильства та експлуатації.

- взаємодія з іншими суб'єктами, що здійснюють заходи у сфері запобігання всіх видів насильства відповідно до чинного законодавства.

Відповідно до ст.30 Закону України «Про освіту» заклад освіти забезпечує на своєму сайті та сторінках соціальних мереж відкритий доступ до публічної інформації та документів, зокрема:

- ☐ правила поведінки здобувача освіти в закладі освіти;
- ☐ план заходів, спрямованих на запобігання та протидію домашньому насильству та булінгу (цькуванню) в закладі освіти погоджений з територіальним органом поліції;
- ☐ порядок подання та розгляду (з дотриманням конфіденційності) заяв та звернень про випадки домашнього насильства та булінгу (цькування) в закладі освіти;
- ☐ порядок реагування на доведені випадки булінгу (цькування) в закладі освіти та відповідальність осіб, причетних до булінгу (цькування);
- ☐ порядок визначення уповноваженої особи з питань запобігання та протидії булінгу та домашньому насильству із числа працівників закладу;
- ☐ контактну інформацію про цілодобові телефони довіри з питань допомоги жертвам насилля у школі та сім'ї; Національної гарячої лінії з питань запобігання насильству, Національної дитячої «гарячої лінії», працівника ювенальної превенції територіального органу поліції (інформаційний стенд та сайт закладу);
- ☐ інформацію про проведення виховної роботи та інформаційно-просвітницьких заходів.

1.3 ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

1.3.1 Права здобувачів освіти:

- якісні освітні послуги;
- індивідуальну освітню траєкторію, що реалізується, зокрема, через вільний вибір видів, форм і темпу здобуття освіти, закладів освіти і запропонованих ними освітніх програм, навчальних дисциплін та рівня їх складності, методів і засобів навчання;
- інші необхідні умови для здобуття освіти, у тому числі для осіб з особливими освітніми потребами та із соціально незахищених верств населення;
- свободу творчої, спортивної, оздоровчої, культурної, просвітницької, наукової і науково-технічної діяльності тощо;
- особисту або через своїх законних представників участь у громадському самоврядуванні та управлінні закладом освіти;
- безпечні та нешкідливі умови навчання;
- повагу людської гідності;
- захист під час освітнього процесу від приниження честі та гідності, будь - яких форм насильства та експлуатації, булінгу (цькування), дискримінації за будь-якою ознакою, пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю здобувачам освіти;
- отримання соціальних та психолого-педагогічних послуг як особа, яка постраждала від насильства та булінгу (цькування), стала його свідком або вчинила насильство, булінг (цькування).

1.3.2. Здобувачі освіти зобов'язані:

- поважати гідність, права, свободи та законні інтереси всіх учасників освітнього процесу, дотримуватися етичних норм;
- відповідально та дбайливо ставитися до власного здоров'я, здоров'я оточуючих, довкілля;
- дотримуватися установчих документів, правил внутрішнього розпорядку закладу освіти;
- повідомляти керівництво закладу освіти про факти булінгу (цькування) та насильства стосовно здобувачів освіти, педагогічних, науково-педагогічних працівників, інших осіб, які залучаються до освітнього процесу, свідком яких вони були особисто або про які отримали достовірну інформацію від інших осіб.

1.3.3. Права працівників, які залучаються до освітнього процесу:

- захист професійної честі і гідності;
- захист під час освітнього процесу від будь-яких форм насильства та експлуатації, у тому числі булінгу (цькування), дискримінації за будь - якою ознакою, від пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю.

1.3.4. Обов'язки працівників, які залучаються до освітнього процесу:

- дотримуватися педагогічної етики;
- поважати гідність, права, свободи і законні інтереси всіх учасників освітнього процесу;
- настановленням і особистим прикладом утверджувати повагу до суспільної моралі та суспільних цінностей, зокрема правди, справедливості, патріотизму, гуманізму, толерантності, працелюбства;
- формувати у здобувачів освіти усвідомлення необхідності додержуватися Конституції та законів України;
- формувати у здобувачів освіти прагнення до взаєморозуміння, миру, злагоди між усіма народами, етнічними, національними, релігійними групами;
- захищати здобувачів освіти під час освітнього процесу від будь-яких форм насильства, приниження честі та гідності, дискримінації за будь-якою ознакою, пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю здобувачів освіти, запобігати вживанню ними та іншими особами на території закладів освіти алкогольних напоїв, наркотичних засобів, іншим шкідливим звичкам;
- додержуватися установчих документів та правил внутрішнього розпорядку закладу освіти, виконувати свої посадові обов'язки;
- повідомляти директора про факти всіх форм насильства стосовно здобувачів освіти, педагогічних, інших осіб, які залучаються до освітнього процесу, свідком якого вони були особисто або інформацію про які отримали від інших осіб, вживати невідкладних заходів для припинення булінгу (цькування).

1.3.5. Права батьків здобувачів освіти:

- отримувати інформацію про діяльність закладу освіти, у тому числі – щодо надання соціальних та психолого-педагогічних послуг особам, які постраждали від булінгу (цькування), стали його свідками або вчинили булінг (цькування).
- про результати навчання своїх дітей (дітей, законними представниками яких вони є) і результати оцінювання якості освіти у закладі освіти та його освітньої діяльності;
- подавати заяву про випадки булінгу (цькування) стосовно дитини або будь-якого іншого учасника освітнього процесу;
- вимагати повного та неупередженого розслідування випадків булінгу (цькування) стосовно дитини або будь-якого іншого учасника освітнього процесу.

1.3.5. Обов'язки батьків здобувачів освіти:

- виховувати у дітей повагу до гідності, прав, свобод і законних інтересів людини, законів та етичних норм, відповідальне ставлення до власного здоров'я, здоров'я оточуючих і довкілля;
- поважати гідність, права, свободи і законні інтереси дитини та інших учасників освітнього процесу;

- дбати про фізичне і психічне здоров'я дитини, сприяти розвитку її здібностей, формувати навички здорового способу життя;
- формувати у дитини культуру діалогу, культуру життя у взаєморозумінні, мирі та злагоді між усіма народами, етнічними, національними, релігійними групами, представниками різних політичних і релігійних поглядів та культурних традицій, різного соціального походження, сімейного та майнового стану;
- настановленням і особистим прикладом утверджувати повагу до суспільної моралі та суспільних цінностей, зокрема правди, справедливості, патріотизму, гуманізму, толерантності, працелюбства;
- сприяти у проведенні розслідування щодо випадків булінгу (цькування); виконувати рішення та рекомендації комісії з розгляду випадків булінгу (цькування) та інше, що сприятиме покращенню виправлення ситуації, що призвела до булінгу.

РОЗДІЛ II

ВИЗНАЧЕННЯ ЧИННИКІВ РИЗИКУ НАСИЛЬСТВА ПРОТИ ДИТИНИ ТА РЕАГУВАННЯ НА НИХ

1. Чинники, які призводять до насильства в закладах освіти:
 - особистісні (індивідуальні психологічні особливості, схильність до гніву та агресії, гіперактивність, імпульсивність, низький рівень контролю поведінки та емоцій, тощо) ;
 - сімейні (соціально-психологічне неблагополуччя у сім'ї, відсутність контролю за життям дитини з боку батьків, насильницькі стосунки між членами сім'ї, тощо);
 - чинники середовища (соціально-психологічний клімат закладу, низький контроль працівників закладу за поведінкою здобувачів освіти, низький рівень обізнаності працівників закладу у питаннях насильства та відповідальності за протиправні дії, тощо);
 - ситуаційні (місце, час, спостерігачі, тощо);
 - соціальні (гендерні стереотипи, соціально-економічна нерівність, вплив засобів масової інформації).
2. Працівники закладу мають знати чинники ризику насильства проти дитини та звертати на них увагу в рамках своїх службових обов'язків.
3. Якщо виявлено чинники ризику, працівники закладу повинні повідомити про них адміністрації, батькам і надати їм інформацію про можливості для отримання підтримки, а також заохотити їх до вирішення проблеми.
4. Працівники повинні контролювати стан і благополуччя дитини, створювати сприятливі умови для реалізації принципів безпечного освітнього середовища.
5. Онлайн-ризик, які потребують залучення представників правоохоронних органів та соціальних служб, оскільки є проявом насильства по відношенню до дитини: кібербулінг; сексторшн; онлайн-грумінг; створення та поширення матеріалів, що зображують сексуальне насильство над дітьми (за участю учня/учениці); сталкінгу (це стосується дітей до 18 років. Після 18 років або де є примус, шантаж це сексторшн чи грумінг).
6. У разі, якщо дитина потрапила в зону ризику і стала постраждалою від:
 - секстингу (це стосується дітей до 18 років. Після 18 років або де є примус, шантаж це сексторшн чи грумінг);
 - надмірного захоплення онлайні грами чи часу онлайн;
 - перегляду неналежного контенту, залучається психолог чи/та соціальний педагог ліцею для надання підтримки дитині, обговорення причин, які могли призвести до цього, а також проведення зустрічі з класом для превенції схожих ризиків.

Розділ III

МЕХАНІЗМИ УНЕМОЖЛИВЛЕННЯ НАСИЛЬСТВА ТА ЖОРСТОКОГО ПОВОДЖЕННЯ З ДИТИНОЮ

З метою попередження насильства, жорстокого поводження з дітьми, булінгу (цькування) та інших правопорушень річний план роботи закладу на навчальний рік обов'язково повинен включати:

1. Заходи, які спрямовані на ознайомлення учасників освітнього процесу з нормативно - правовою базою та регулюючими документами щодо превенції проблеми насильства в освітньому середовищі.

2. Зустрічі, круглі столи, семінари, тренінги із залученням представників правоохоронних органів, служб соціального захисту, медичних установ та інших зацікавлених організацій.

3. Створення інформаційних куточків, дайджестів, електронних дошок для учнів із переліком організацій, до яких можна звернутися у ситуації насильства, жорстокого поводження та правопорушень.

4. Заходи, які спрямовані на ознайомлення працівників закладу і дітей з інформацією про прояви насильства та його наслідки.

5. Батьківські зустрічі (збори), консультації з метою вироблення єдиної педагогічної позиції; визначення головних напрямів удосконалення виховного процесу зусиллям вчителів, батьків, самого учня.

6. Заняття з навчання навичок ефективного спілкування та мирного розв'язання конфліктів.

3.1. Керівник

Керівник закладу призначає наказом уповноважену особу з-поміж працівників закладу освіти для здійснення невідкладних заходів реагування у випадках виявлення фактів насильства та/або отримання заяв\повідомлень від постраждалої особи\інших осіб.

Керівник закладу, забезпечивши оприлюднення даного Положення:

- організовує обов'язкове ознайомлення всіх працівників ліцею з даним Положенням та здійснює контроль за його виконанням;

- організовує початковий та періодичний інструктаж для всіх працівників ліцею про захист дітей від усіх форм насильства та жорстокого поводження, експлуатації та найгірших форм дитячої праці, який фіксується у відповідному журналі;

- сприяє створенню безпечного освітнього середовища в закладі освіти та вживає заходів для надання соціальних та психолого-педагогічних послуг здобувачам освіти, які стали жертвами насильства, вчинили булінг (цькування), стали його свідками або постраждали від булінгу/насильства;

- здійснює контроль за виконанням плану заходів, спрямованих на запобігання та протидію насильству та булінгу (цькуванню) в закладі освіти;

- забезпечує проведення інформаційно-просвітницьких заходів з учасниками освітнього процесу з питань запобігання та протидії насильству/булінгу в закладі, у тому числі стосовно дітей та за участю дітей;

- організовує соціально-психологічний супровід постраждалих.

3.2. Уповноважена особа закладу освіти

У разі виникнення підозри щодо домашнього насильства, жорстокого поводження з дитиною або якщо є реальна загроза його вчинення (удома, з боку однолітків, з боку інших) уповноважена особа зустрічається із дитиною, стосовно якої є інформація про жорстоке поводження щодо неї, намагається розговорити, встановити контакт, довірливі стосунки та надає емоційну підтримку; проявляє інтерес, дружелюбність, щирість, теплоту і симпатію, дитина має відчувати, що її дійсно чують і розуміють. Дотримуватись принципу конфіденційності щодо постраждалої особи.

У процесі розмови, якщо дитина підтверджує факт жорстокого поводження чи насильства щодо неї, уповноваженій особі необхідно з'ясувати терміни подій, які відбулися з дитиною, та можливості отримати їх опис.

Уповноважена особа закладу освіти повідомляє працівників психологічної служби закладу освіти, а працівник психологічної служби за потреби складає план корекційної роботи та здійснює соціально-педагогічний супровід з жертвою та її кривдником, особливо, якщо останнім є інший учень (учні) закладу, та у разі необхідності перенаправляє до інших спеціалістів (психотерапевта, невролога тощо).

У закладі освіти на інформаційному стенді та на офіційному веб-сайті розміщує контактну інформацію уповноваженої особи закладу, організацій та установ, служб підтримки постраждалих осіб, до яких слід звернутися у випадку домашнього насильства, примірний перелік яких додається.

3.3. Психологічна служба у складі соціального педагога та практичного психолога

- забезпечує виконання заходів для надання соціальних та психолого-педагогічних послуг здобувачам освіти, які вчинили булінг/насильство, стали його свідками або постраждали від булінгу/насильства, веде облік випадків та оформлення документації, згідно цього Положення;

- реалізацію просвітницького напрямку всіх учасників освітнього процесу шляхом організації тематичних заходів, бесід - консультацій з метою формування навичок толерантної та ненасильницької поведінки, спілкування та взаємодії.

3.4. Педагогічні та інші працівники ліцею:

- забезпечують здобувачам освіти захист під час освітнього процесу від будь - яких форм насильства та експлуатації, у тому числі булінгу (цькування), дискримінації за будь-якою ознакою, від пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю;

- вживають невідкладних заходів для припинення насильства, булінгу (цькування) або жорстокого поводження з дитиною;

- у разі виявлення ознак чи факторів, що можуть вказувати на домашнє насильство, булінг (цькування), складні життєві обставини, жорстоке поводження з дитиною або ризики щодо їх виникнення стосовно дитини,

передають уповноваженій особі закладу освіти, а у разі її відсутності - безпосередньо керівникові закладу освіти (директорові) чи заступнику директора інформацію про дитину з метою планування подальших дій щодо заходів для надання медичної, психологічної або іншої допомоги постраждалому;

- за потреби надають домедичну допомогу, викликають бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги та звертаються до органів Національної поліції України;

- сприяють у проведенні розслідування щодо випадків булінгу (цькування) та насильства;

- виконують рішення та рекомендації комісії з розгляду випадків насильства та булінгу (цькування) у закладі освіти.

Розділ IV.
ПОРЯДОК РЕАГУВАННЯ У ВИПАДКАХ РІЗНИХ ФОРМ
НАСИЛЬСТВА ТА ЖОРСТОКОГО ПОВОДЖЕННЯ З ДІТЬМИ

4.1. Подання та розгляд заяв
(з дотриманням конфіденційності)
про випадки булінгу (цькування), насильства або жорстокого
поводження з дитиною в закладі освіти

4.1.1. Подання заяви про випадки булінгу (цькування)

1. Здобувачі освіти, працівники та педагогічні працівники, батьки та інші учасники освітнього процесу, яким стало відомо про випадки булінгу (цькування), учасниками або свідками якого стали, або підозрюють його вчинення по відношенню до інших осіб за зовнішніми ознаками, або про які отримали достовірну інформацію від інших осіб зобов'язані повідомляти керівника закладу або уповноважену особу.

2. Розгляд та неупереджене з'ясування обставин випадків булінгу (цькування) здійснюється відповідно до поданих заявниками заяв про випадки булінгу (цькування) (далі - Заява).

3. Заяви, що надійшли на електронну пошту гімназії отримує секретар, яка зобов'язана терміново повідомити керівника закладу та відповідальну особу.

4. Прийом та реєстрацію поданих Заяв здійснює відповідальна особа, а в разі її відсутності - особисто керівник закладу або його заступник.

5. Заяви реєструються в окремому журналі реєстрації заяв про випадки булінгу (цькування).

6. Датою подання Заяв є дата їх прийняття.

7. Керівник закладу розглядає усні та письмові заяви (скарги, повідомлення) про випадки насильства або жорстокого поведження з дитиною в закладі освіти протягом однієї доби з моменту надходження, скликає засідання комісії з розгляду випадків булінгу (цькування) для прийняття рішення за результатами проведеного розслідування та вживає відповідних заходів реагування.

8. Керівник закладу у разі виявлення ознак насильства або жорстокого поведження з дитиною невідкладно повідомляє про це батьків, інших законних представників дитини, а також письмово повідомляє уповноважений підрозділ органу Національної поліції України та службу у справах дітей.

4.1.2. Комісія з розгляду випадків булінгу (цькування)

1. За результатами розгляду Заяви керівник закладу видає рішення про проведення розслідування випадків булінгу (цькування) із визначенням уповноважених осіб, включаючи співробітника ювенальної превенції або служби освітньої безпеки Кам'янського РУП ГУНП в Дніпропетровській області.

2. З метою розслідування випадків булінгу (цькування) уповноважені особисті мають право вимагати письмові пояснення та матеріали у сторін.

3. Для прийняття рішення за результатами розслідування керівник закладу закладу освіти створює комісію з розгляду випадків булінгу (цькування) (далі - Комісія) та скликає засідання.

4. Комісія створюється наказом директора закладу, працює відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 28.12.2019 № 1646 «Про деякі питання реагування на випадки боулінгу (цькування) та застосування заходів виховного впливу в закладах освіти».

5. До складу комісії можуть входити педагогічні працівники (у тому числі психолог, соціальний педагог), батьки постраждалого та булера, керівник закладу та інші зацікавлені особи.

6. Якщо Комісія визначила, що це був булінг (цькування), а не одноразовий конфлікт чи сварка, тобто відповідні дії носять систематичний характер, то керівник закладу зобов'язаний повідомити уповноважені органи Національної поліції (ювенальна поліція) та службу у справах дітей.

7. У разі, якщо Комісія не кваліфікує випадок як булінг (цькування), а постраждалий не згодний з цим, то він може одразу звернутись до органів Національної поліції України із заявою, про що керівник закладу має повідомити постраждалого.

8. Рішення Комісії приймаються більшістю її членів та реєструються в окремому журналі, зберігаються в паперовому вигляді з оригіналами підписів всіх членів Комісії.

9. Потерпілий чи його/її представник можуть звертатися відразу до уповноважених органів Національної поліції України (ювенальна поліція) та службу у справах дітей з повідомленням про випадки булінгу (цькування).

10. Батьки зобов'язані виконувати рішення та рекомендації Комісії.

Терміни подання та розгляду Заяв

1. Заявники зобов'язані терміново повідомляти керівнику закладу про випадки булінгу (цькування), а також подати Заяву.

2. Рішення про проведення розслідування із визначенням уповноважених осіб видається протягом 1 робочого дня з дати подання Заяви.

3. Розслідування випадків булінгу (цькування) уповноваженими особами здійснюється протягом 3 робочих днів з дати видання рішення про проведення розслідування.

4. За результатами розслідування протягом 1 робочого дня створюється комісія та призначається її засідання на визначену дату, але не пізніше чим через 3 робочі дні після створення Комісії.

5. Керівник закладу зобов'язаний повідомити уповноважені органи Національної поліції та службу у справах дітей про кваліфікований Комісією випадок булінгу (цькування) протягом одного дня.

Реагування на доведені випадки булінгу

1. На основі рішення комісії з розгляду випадків булінгу (цькування), яка кваліфікувала випадок як булінг (цькування), а не одноразовий конфлікт чи сварка, тобто відповідні дії носять систематичний характер, директор закладу:

- повідомляє уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України (ювенальна поліція), службу у справах дітей про випадки булінгу (цькування) у закладі освіти;

- забезпечує виконання заходів для надання соціальних та психолого-педагогічних послуг здобувачам освіти, які вчинили булінг, стали його свідками або постраждали від булінгу (цькування) (далі - Заходи).

2. Заходи здійснюються заступником директора з виховної роботи у взаємодії з соціальним педагогом, практичним психологом ліцею та затверджуються директором закладу.

3. З метою виконання Заходів запроваджуються консультаційні години у практичного психолога та соціального педагога.

Відповідальність осіб причетних до булінгу (цькування)

Відповідальність за булінг (цькування) передбачено статтею 173-4 Кодексу України про адміністративні правопорушення наступного змісту:

Стаття 173⁴. Булінг (цькування) учасника освітнього процесу.

Булінг (цькування), тобто діяння учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи або такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого, -

- тягне за собою накладення штрафу від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від двадцяти до сорока годин.

Діяння, передбачене частиною першою цієї статті, вчинене групою осіб або повторно протягом року після накладення адміністративного стягнення, -

- тягне за собою накладення штрафу від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від сорока до шістдесяти годин.

Діяння, передбачене частиною першою цієї статті, вчинене малолітніми або неповнолітніми особами віком від чотирнадцяти до шістнадцяти років, -

- тягне за собою накладення штрафу на батьків або осіб, які їх замінюють, від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від двадцяти до сорока годин.

Діяння, передбачене частиною другою цієї статті, вчинене малолітньою або неповнолітньою особою віком від чотирнадцяти до шістнадцяти років, -

тягне за собою накладення штрафу на батьків або осіб, які їх замінюють, від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від сорока до шістдесяти годин.

Неповідомлення керівником закладу освіти уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України про випадки булінгу (цькування) учасника освітнього процесу -

тягне за собою накладення штрафу від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправні роботи на строк до одного місяця з відрахуванням до двадцяти процентів заробітку.

Розділ V

ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

Положення про порядок захисту дітей від різних форм насильства та жорстокого поводження схвалюється рішенням педагогічної ради, затверджується наказом керівника закладу і є обов'язковими до виконання усіма учасниками освітнього процесу.

Всі учасники освітнього процесу мають бути ознайомлені з порядком захисту дітей від різних форм насильства та жорстокого поводження в закладі освіти .

Дане Положення повинне бути оприлюднене на офіційному сайті закладу.